

Paul Claudel
A KERESZTÚT

Paul Claudel:

A KERESZTÚT

Fordította: *Szedő Dénes ofm*

Szerkesztette: *Baranyi Károly* (info@baranyi.hu)
2013. Nagyböjt havában

A címloldalon látható kép *Mel Gibson* PASSIÓ című filmjének egy jelenetéből származik

ELSŐ ÁLLOMÁS

Nincs tovább. Törvényt tettünk Istenen: halálra ítéltük mindannyian.
Nem kérünk többé Jézus Krisztusból. Feszélyez.
Nincs más királyunk, csak cézár! Más törvényünk, mint vér és arany!
Ám feszítsétek meg, ha úgy tetszik, csak szabadítsatok meg tőle! Vigyétek!
Tolle! Tolle!¹ Mit számít! Áldozzák csak fel, ha kell, s adják ki nekünk Barabást!

Pilátus széke pedig Gallathában állt.
„Egy szavad sincs?” – kérdi Pilátus. És Jézus hallgat.
„Bűnt benne nem találok” – szól Pilátus – Sebaj! Hadd
Vessen, kinek veszni kell! Nektek adom. *Ecce homo*²
Nézzétek, fején korona, vállán bíborpalást, leomló.
Végső pillantást vet ránk, szeme könnyel s vérrel teli!
Mit tehetünk? Nincs mód tovább is köztünk tartani.
Botrány volt a zsidók közt, köztünk sehonnani.
Különben is ítélete megírva: hibátlan héber, görög és latin igék.
És lám, a nép üvölt. A bíró pedig mossa kezét.

MÁSODIK ÁLLOMÁS

Visszaadják ruháit; a kereszt várja most.
Szól Jézus: „Köszöntelek, kereszt, rég áhított!”
Te pedig nézd, keresztény, s rendülj belé; nagy pillanat!
Krisztus az örök keresztet ragadja föl e nap!
A Paradicsom Fája ma teljesedett!
Szemléld bűnös és lásd: bűnöd művelte ezt.
Nincs többé bűn Isten nélkül, Krisztus nélkül kereszt!
Bizony, az ember sorsa mostoha; de csitt!
Most Isten osztja meg vele. Nem magyaráz, hanem beteljesít.
Keresztjét Jézus úgy fogadja, mint mi a szent Eukarisztiát:
„A kenyéréért fát adunk” – jövendölte Jeremiás.³
Ó, milyen hosszú a kereszt, milyen nehéz és mekkora!
Milyen kemény! Milyen merev! Nyomasztó a hitvány bűnös súlya!
Mily sokáig kell hordani lépcsőről lépésre, míg rajta meghalunk!
S mindezt egymagad készülsz viselni, Jézusunk?
Adj türelmet énnekem is e fához: Te kívánod, vigyem.
Mert előbb magunknak kell vinnünk a keresztet, hogy utóbb minket a kereszt vigyen.

¹„Tolle, tolle!”: Vidd el! Vidd el!

²„Ecce homo”: Íme az ember!

³„A kenyéréért fát adunk”: vö. Jer. 11,19

HARMADIK ÁLLOMÁS

Előre! Áldozat s hóhér a Kálvária domb felé együtt vonul.
A nyakánál fogva hurcolt Isten ekkor meginog, és hirtelen a földre hull.
Első bukásodra, Uram, ugyan mit felelsz?
Most, hogy tudod már, valld meg miféle perc
A bukás perce, mikor az ügyetlenül fölrakott teher ledönt!
Miképpen ízlik, melyet alkottál, a föld?
Ó, nemcsak a jók útja ilyen hamis!
Csalárd és szédítő a rosszak útja is!
Bizony, nem visz toronyiránt, meg kell hódítani kő után követ,
S gyakran van úgy: felmond a láb, habár a szív szeret.
Uram, mindkét szent térded által, mely egyszerre csuklott össze e helyen,
Bukásod által a szörnyű Út kezdetén, az undor által, mely rád tört hirtelen.
A tör által, mely megejtett, a föld által, mit megkóstoltál,
Ments meg az Első Bűntől, mely ránk mint szélvihar száll.

NEGYEDIK ÁLLOMÁS

Ó, anya, ki elsőszülött s egyetlen gyermeked meghalni láttad,
Idézd fel amaz éjszakát, a végsőt, melyen a nyöszörgő kis életet vigyáztad,
A hasztalan belédiktált vizet, jeget, a hőmérőt
S a halált, mely már el nem tagadhatón kerülgeti őt.
Adjátok fel rá árva cipellőjét, váltsatok inget, kabátkát szegényen!
Valaki jön, hogy elragadja s földbe rejtse előlem.
Isten veled, jó kis fiam, Isten veled, véremből való vérem!

A negyedik állomás Mária, ki mindent elfogad.
Ímhol az útkanyarban minden Szegények Kincsét várja csak.
Szeme megszűnt sírni, szájából kiapadt a nyála.
Egy szót se szól, csupán az érkező Jézust vigyázza.
Elfogad. És ismét elfogad. Jajszavát
Erős, szoros szívébe fojtani szilárd.
Egy szót se szól, csak nézi Krisztust, Jézusát.
Fiát szemléli az anya, Megváltóját az Egyház.
Feléje tör ki lelke, mint jaj a katonából, ki érzi sorsát!
Sudárként áll Isten előtt, olvasni tárja ki lelkét elébe.
Szíve semmit sem utasít el, semmit sem rejteget előle,
Nincs egy rostja átvert szívének, mely ne fogadna mindent szívesen.
S mint maga Isten, a jelenvaló, úgy van ő is jelen.
Elfogad, s szemléli Fiát, méhe neveltjét.
Egy szót se szól, csak nézi a Szentek Szentjét.

ÖTÖDIK ÁLLOMÁS

Eljön a perc, mikor már nincs tovább, az erő elhagyott.
Ekkor nyílik számunkra rés, ha ráhagyod,
Hogy keresztedbe minket is, bár erővel, befogjanak.
Cirenei Simon így cipeli jármodat.
Szilárdan fogja, Jézus mögött járva;
Úgy emeli, hogy a keresztből semmi ne menjen kárba.

HATODIK ÁLLOMÁS

Minden tanítvány szétfutott, Péter maga is hevesen tagad!
Egy asszony ekkor egyenest a sértések sűrűjébe s a halál kellős közepébe szalad,
Megléli Jézust, és átöleli arcát.
Taníts, Veronika, nem törődni véle, amit ez vagy az lát.
Mert akinek Jézus Krisztus nem pusztá kép, hanem élő valóság,
A többiek szemében tüstént kényelmetlenné s gyanússá válik.
Életformája idegen, szándékai merőben mások.
Mindig lesz benne valami megközelíthetetlen és magányos.
A férfi, aki olvasóját végzi, vagy restelkedés nélkül gyónik éppen,
Ki bőjtől pénteken, és asszonyok közt látni a miséken,
Nevetség tárgya, megütközést kelt, különös és bosszantó is egyben,
Jól vigyázzon, bármit is cselekszik, kíséri sok-sok figyelmes szem.
Jól vigyázzon minden léptére, mivelhogylát már,
Lévén minden keresztény Krisztus valódi képe, méltatlanul bár.
S melyet mutat, az arc, parlagi tükrözése az istenarcnak,
Mely őbenne riasztó s egyben diadalmas!

Engedd még egyszer megtekintenünk, Veronika,
E gyolcsot, melyhez szent Útravalónknak tapadt ábrázata.
Veronika megőrizte e kegyes kendő lapján
A Szőlőtaposónak arcát, mámorának napján.
Róla e kép már mindörökké ránk tekint
Megfestvén vére, könnye és köpéseink.

HETEDIK ÁLLOMÁS

Ezt nem a láb alatti kő okozza, sem
A vadul megrántott kötél: a lélek mond itt csődöt hirtelen.
Ó, életünk dele! ó, bukás, mely már önkéntes volt!
A mágnesnek nincs már pólusa, hitünk fölött nem feszül égbolt,
Mert hosszú az út, s a vége messze van,
S mert magunkban kell járnunk és vigasztalan.
Vég nélküli idő! Orvul növlátalkozás:
Könyörtelen parancs fakasztja s a fából való útítárs!

Ezért nyújtjuk előre párosan, ahogy az úszó, karunk!
Már nem is térdünkre: arcunkra borulunk!
A test bukott el úgy lehet, ám lelkünk is vele.
Ments meg a Második, s már szándékos bukástól.
A fásultság visz bele.

NYOLCADIK ÁLLOMÁS

Mielőtt legvégül a hegyre venné útját,
Jézus a kísérő nép felé fordul s emeli ujját;
Szegény asszonykák, karon gyermekükkel, sírnak ottan.
Mi pedig ne csak nézzük Jézust: hallgassuk, hiszen itt van.
Nem pusztá ember az, ki e szerény miniatúrán ujjával óva integet:
Isten ő, ki üdvünkért nemcsak képletesen szenvedett.
Mert Isten volt igazán ez az ember, a Mindenható,
Egykor értünk szenvedte ezt, bizony való!
S ekkora áron ugyan milyen veszélyből ragadott ki?
Íly páratlan eset az ember üdve, hogy azt megadni
Atyja öléből kellett a Fiúnak kiszakadni?
Ha így vagyunk a Paradicsommal, mit tartogat a Pokol torka?
Mit várhat az aszott ág, mikor a zöldellőnek ez a sorsa?

KILENCEDIK ÁLLOMÁS

„Ismét elestem; ezúttal utoljára.
Fel akarnék kelni. Mindhiába.
Mert kisajtoltak, mint gyümölcsöt; s a vállamon cipelt ember túl nehéz!
Elkövettem a rosszat; s a halott ember rajtam túl nehéz!
Haljunk meg hát: könnyebb hason kinyúlni, mint állni lábra kapva;
Könnyebb meghalni, mint élni, s jobb a kereszten lenni, mint alatta.”
A Harmadik Bűntől – a kétségbeeséstől – irgalmad mentesítsen!
Míg ki nem ittuk a halált, veszve még semmi sincsen!
E fával még csak megbirkóztam, de már a vas vár reám!
Jézus harmadszor esik el, ezúttal a Kálvárián.

TIZEDIK ÁLLOMÁS

Íme a szerű, hol a menny búzáját cséplik.
Az Atya meztelen, s letépték a Tabernákulum fátylait.
Istenre emeltek kezét, a Testek Teste borzong,
A gyökerében megtámadt Mindenség legmélye forrong!
Mi meg, mivel tunikáját s varratlan köntösét letépték,
Szemünket ráemelve, merjünk Jézusra nézni, ki a tiszta szépség.
Semmit se hagynak meg neked, Uram, mindentől megfosztanak;
Testedet burkoló ruháidtól is; ahogy manap
Letéptik a barát kámzsáját s a szentelt szűz fátyolát,
Megfosztván mindenétől, míg semmije se marad, hogy elrejtse magát.
Nincs védelme már, csupasz, mint a féreg,
Ki van szolgáltatva födetlenül bárki tekintetének.
Ez hát a ti Jézusotok? Kész röhej! Kék folttal, mocsokkal tarkállik.
Elmeorvost és rendőrt is megállít!
*Tauri pingues obsederunt me. Libera me, Domine, de ore canis.*⁴

Nem ő a Krisztus. Nem az Emberfia. Nem az Isten.
Evangéliuma hazugság. Mennybéli Atyja nincsen.
Futóbolond! Csaló! Szóljon hát! Fogja be a száját!
Annás szolgálja arcul csapja, csókot néki Renan ad.
Elvették mindenét. De megmaradt vereslő vére.
Elvették mindenét. De megmaradt sebének mélye.
Az Isten elrejtőzött. De megmaradt a Fájdalmak Férfia.
Az Isten elrejtőzött. Maradt csak síró testvérem maga!
Megaláztatásod által, Uram, gyalázatod érdemére,
Szánd meg a legyőzöttet, a gyengét, kit az erős gyűr le.
Letépett utolsó szál ruhád iszonyára,
Mindazt, akit gyötörnek, szánd meg szánva:
A háromszor operált gyermeket, kit orvosa biztat;
A szegény sebesültet, ki éppen friss kötést kap;
A megalázott férjet; a fiút, haldokló anyja mellett;
S mit szívünkől kell kitépnünk, ama szörnyű szerelmet!

TIZENEGYEDIK ÁLLOMÁS

Ím, hát Isten nincs többé köztünk. Fekszik hanyatt.
Torkának estek, mint szarvasének ebcsapat.
Így jöttél el, Uram; így vagy velünk: tested és lelked!
Reád ültek, szívedre térdepeltek.
E kar, mit a hóhér teker, a Mindenható jobbjá.
Megkötözték a Barányt - a Mindenütt-Jelenválót - lábánál fogva.
Krétaival megjelölik a keresztfán hosszát, terjedelmét.

⁴„Tauri pingues...”: Bősz tulkok vettek körül engem. Szabadíts meg a kutyák szájától! vö. Zsolt. 22,13. és 21.

S míg ő ízlelni kezdi szögeinket, mi előképeire hadd figyeljünk.

Örök Fiút, kit csupán saját végtelenséged határol,
Ímhol a szűk hely, melyre vágytál, köztünk való lakásul!
Ímhol Illés, teljes hosszában terülve a holt fölébe,
Ímhol Dávid trónja, Salamon dicsősége,
Íme hozzád való szerelmünk ágya, hatalmas és csupasz!
Egy Istennek magát hozzánk alázni nehéz feladat.
Rángatják, s félig kimarjult teste ropog-recseg;
Feszítik mint a prést, nem hagynak rajta ép helyet.
Hogy beteljék, mit a Próféta megjövendölt ekképp:
„Átfúrták kezem, lábam. És minden csontom számbavették.”⁵

Fogoly vagy, Uram. Már senki se ment meg.
Kezednél és lábadnál fogva keresztfára vertek.
Eretnekkkel s bolonddal mi dolgom már az égben!
Elég nekem az Isten, négy vasszög keretében.

TIZENKETTEDIK ÁLLOMÁS

Az imént szenvedett, való igaz, de immár halni fog.
A Nagy Kereszt az éjben, lélegző Istenével erőtlően inog.
Együtt van íme minden. Működjék hát az Eszköz.
Könyörtelen nyúlva a kettős természethöz,
A test s a lélek kútjából, a személy gyökeréből kivonva és
Kisajtolva a benne rejlő minden szenvedést.
Egymaga van, ahogy az Édenben Ádám maga volt,
Három órán át magában szürcsöli a Bort,
A győzhetetlen emberi tudatlanság borát Isten távolában!
Vendégünk kimerült, fejét meghajtja lágyan.
Anyját nem látja már, s Atyja magára hagyta.
Kelyhét üríti, és a halál mérge lassan átítatja.
Nem volt neked elég a vizes bor, a hánytató,
Hogy hirtelen fennhangon így kiáltasz: *Sitio*?⁶
Szomjazol, Uram? Hozzám szólsz, szót emelve?
Szükséged énreám van s bűneimre?
Épp én hiányzom, mielőtt minden betelne?

TIZENHARMADIK ÁLLOMÁS

A kinszenvedés véget ért, folyik az együttszenvedés.
Krisztus már nincsen a kereszten. Kítől fogantatott, ismét Szűz Máriával egy egész.

⁵„Átfúrták...”: Zsolt. 22,17-18

⁶„*Sitio*”: Szomjúhozom

Ki hajdan elfogadta megjelentve, fogadja most beérve.
Jézus, ki nyilvánosan szenvedett, ismét Anyja ölébe dűl le.
Az Egyház örökre karján hordozza Szerelmesét.
Mi Istentől való, mi Anyjától s mi benne emberi rész,
Mindarra örökkéig ráteríti köpenyét,
Magához vette, nézi, becézi, csodálja, imádja s elsiratja sírva;
Ő szemfedője, balzsama, mirhája, ő a sírja;
Pap ő, oltár, kehely s Cenákulum.⁷
Itt végződik a kereszt, és kezdődik a Tabernákulum.

TIZENNEGYEDIK ÁLLOMÁS

Hová a kiszenvedett Krisztust tették, az a szikla
S az a barlang, mit hamar fölbontottak, hogy benne átaludja
Éjét az Általvert, mielőtt föltámad, s Atyjához visszalebben,
Nemcsak afféle újdonsír, hanem a testem,
Maga az Ember, saját teremtményed, ki mind e földnél mélyebb mélységekben!
Most, hogy már szíve nyitva áll, s hogy átfúrták kezét,
Nincs oly kereszt a nap alatt, amelyre teste rá ne illenék,
Nincs oly bűn a nap alatt, mely ne hasonlítana sebére!
Oltárodrol, hol rejlesz, jöjj hát közénk, világ Reménye!
Teremtményednek, Uram, akár sírodnak, oly tátongó a mélye!

⁷„Cenákulum”: az Utolsó Vacsora terme

